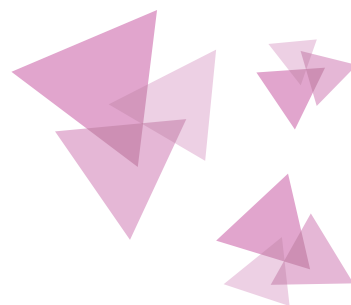

КАТАРИНА КОПАКОВИЋ
АНЂЕЛКА ПЕТРОВИЋ
СУНЧИЦА РАКОЊАЦ НИКОЛОВ
ДАНИЈЕЛА МИЛИЋЕВИЋ

РАДНА СВЕСКА

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ
ЗА ОСМИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

САДРЖАЈ

Водич кроз уџбеник	6
--------------------------	---

КЊИЖЕВНОСТ 1. ДЕО

Милутин Миланковић, <i>Кроз васиону и векове</i> (одломак)	10
Нил Гејмен, <i>Зашто наша будућност зависи од библиотеке, читања и сањарења</i> (одломак)	16
Споменка Крајчевић, <i>Крутом двојке</i> (избор одломака)	21
Народна епска песма <i>Бој на Чокешини</i>	28
Милош Црњански, <i>Ја, ти и сви савремени њарови</i>	32
Момчило Мошо Одаловић, <i>Ршуме, јеси ли знао Црњанској</i>	35
Оскар Давичо, <i>Дејинство</i> (избор)	38
Бранко Ћопић, <i>Мала моја из Босанске Крује</i>	41
Ана Ристовић, <i>Гледајући у дрвеће (сврах од тога да нећеш чути)</i>	44
Станислав Винавер, <i>Аријон</i>	47
Растко Петровић, <i>Африка</i> (одломак)	51
Радослав Братић, <i>Мајсторова рука Данилу Кишу</i> (одломак)	56
Душан Ковачевић, <i>Ко то тамо њева</i> (одломак)	61
Џером Дејвид Селиндер, <i>Ловац у жију</i> (одломак)	67
Ричард Бах, <i>Галб Цонајан Ливинсион</i> (одломак)	71
Кајо Ритер, <i>Дечко који није био из Ливерпула</i> (одломак)	75
Џон Бојн, <i>Дечак у њрујасној њицама</i> (одломак)	79
Сју Таунсенд, <i>Тајни дневник Адријана Мола</i> (одломак)	84
Герман Титов, <i>25 сањи у космосу</i>	88

КЊИЖЕВНОСТ 2. ДЕО

Књижевна дела и писци	94
Књижевни термини и појмови	103

ГРАМАТИКА

Историја језика	112
У почетку беше реч	112
Од Светог Саве до Доситеја Обрадовића	114
Вук Караџић – реформа језика, писма и правописа	117
Наречја, изговори, дијалекти и језици националних мањина	119
Грађење (творба) речи	120
Фонетика	122
Подела гласова	122
Гласовне промене	123
Морфологија	125
Променљиве речи	125
Непроменљиве речи	129

Синтакса	132
Служба речи у реченици (реченични чланови)	132
Синтагма	133
Конгруенција	134
Комуникативна и предикатска реченица	135
Комуникативна функција независних реченица	135
Независносложена реченица	137
Напоредни односи међу реченицама и међу реченичним члановима	137
Зависносложена реченица	138
Лексикологија	140
Једнозначност и вишезначност речи	140
Лексичка метафора и метонимија као језички механизми	142
Синоними, антоними и хомоними	143
Застареле и нове речи	145
Речници, лексикони и енциклопедије	147
Правопис	149
Писање имена из страних језика	149
Спојено и одвојено писање речи (сложенице, полусложенице, синтагме)	150
Интерпункцијски и правописни знаци	151
Ортоепија и језичка култура	153
Акцент	153
Функционални стилови	154

ПРИПРЕМАМО СЕ ЗА МАЛУ МАТУРУ

Тест 1	158
Тест 2	162
Тест 3	166
Тест 4	170
Тест 5	174
Решења тестова	177

КЊИЖЕВНОСТ

КЊИЖЕВНОСТ
1. ДЕО

Милош Црњански
**ЈА, ТИ И СВИ
САВРЕМЕНИ ПАРОВИ**

Слика аутора

У Читанци за осми разред имала/имао си прилику да се упознаш са прозним делима Милоша Црњанског. Сада је пред тобом једна његова песма. Обрати пажњу на осећања лирског субјекта и мотиве помоћу којих су она исказана.

Цео нам је дан дуг, и досадан.
До вечери, кад се, кришом, састајемо.
Пољубац један, брз, и негледан,
доста нам је. Да се свету насмејемо.
Да одемо у ноћ, као да смо криви.
Лако, као тица, која кратко живи.

Ах, није тај страх само наш уздах,
кад видимо шуму, како лако цвета.
Него је то плах, испрекидан дах,
којим би некуд даље, са овога света,
У Слободу, куд, над нама, гране језде.
У прах мирисан, куд липе распу звезде!

Наш вити корак не везује брак,
ни невини занос загрљаја првих.
Него осмех лак, што цвета у мрак,
на усницама са две-три капи крви.
Руке нам не дрхте, од стара прстења,
него од жуди, страха и сажаљења!

Узеше нам част, али светли сласт,
небесна, као понос, на нашем лицу!
Наша је страст турнула у пропаст:
лажи, законе, новац, и породицу.
Од понижења нам је клонула глава,
али нам се, у телу, пролеће спашава!

Наш тужан осмех благосиља грех;
жит оних који љубе, на свету целом.
Цео нам је дан дуг, и досадан,
и пролази у हुтању невеселом.
Тек увече, слободан ко у трви цвет,
ја те чекам. На једној клупи. Разапет.

КЊИЖЕВНОСТ
1. ДЕО

Наслов књижевног дела које се обрађује

Уводна мотивација

Књижевни текстови који нису обрађени у читанци полазиште су за проверу знања ученика.

Слика аутора

Разумем прочитано
Задаци чија је улога да провере колико ученик разуме прочитани текст и проналази информације у њему.

Откривам ново
Задаци чија је сврха да прошире и обогате језичку културу ученика.

КЊИЖЕВНОСТ
1. ДЕО

Разумем прочитано

- Обој кружић испред одговора који описују осећања господина Скартона након одгледане пробе представе *Оу јасала до звезде*.
 изненађен одушевљен занесен љутит запрепашћен
- Због чега Адријан Мол директор говор на крају божићне представе оцењује као лицемеран (дволичан)?
Обој кружић испред тачног одговора.
 зато што директор успех божићне представе приписује себи не и госпођици Елф
 зато што госпођици Елф смешта иза кулиса, а не на позорницу крај њега
 зато што је претходно претио госпођици Елф, тражећи да измени представу
 зато што хвали госпођици Елф за залагање, а у ствари она ништа није урадила
- Обој кружић испред одговора који описују како Адријан Мол доживљава понашање својих родитеља у овом одломку.
 поносан је, јер његова мајка намерава да се дотера за школску представу
 посрамљен је, јер се његови родитељи понашају непримерено на представи
 задовољан је, јер се његови родитељи лепо слажу са Пандориним родитељима
 разочаран је, јер његов отац није разумео школску представу на прави начин

Откривам ново

- Откриј значење истакнуте речи.
Господин Скратон је рекао да ће забранити представу уколико Марија, тј. Пандора, не прекине да **симулира** порођајне муке у јаслама.
Обој кружиће испред тачних одговора.
Реч **симулирати** значи:
 викати имитирати скраћивати опонашати
- Прочитај наведену реченицу. Обрати пажњу на значење истакнуте речи.
Родитељи почеше **грохотом** да се смеју.
Обој кружић испред речи којом би могла/могао да замениш истакнуту реч, а да значење реченице остане непромењено.
 гласно подсмешливо стидљиво умишљено

Обнављам научено
Задаци који проверавају у ком степену је ученик савладао књижевне појмове.

Поредим, објашњавам, пишем
Задаци такозваног отвореног типа који подстичу литерарно изражавање ученика.

КЊИЖЕВНОСТ
1. ДЕО

Обнављам научено

- Обој кружић испред тачног одговора.
Дневник је:
 књижевноуметничка врста
 књижевна научна врста
- Подвучи приповедачеве речи.
„Док нас је возио кући, мој отац је рекао: „Ово је био најсмешнији комад [...]. Чија је идеја да се све [...] претвори у комедију?“ Нисам одговорио. То није била комедија.
- У наведеној реченици подвучи појам који описује разговор два или више лица у епском, лирском или драмском књижевном делу.
Пандора и ја смо одржали приватну пробу дијалога између Марије и Јосифа у мојој соби.
- Одреди место радње у наведеном одломку.
Обој кружиће испред тачних одговора.
 Адријанова соба
 Пандорина кућа
 Адријанова школа
 кућа госпођице Елф

Поредим, објашњавам, пишем

Упореди свој доживљај *Дневника Ане Франк* и *Дневника Адријана Мола*. Узми у обзир време у ком су настала ова два дела. Уочаваш ли блискост у размишљању ово двоје деца (на пример, о родитељима) са твојим начином размишљања? Објасни свој одговор у неколико правописно и граматички исправних реченица.

Дневник Ане Франк, страница у Аннином музеју у Амстердаму

ГРАМАТИКА

ГРАМАТИКА

ЛЕКСИКОЛОГИЈА
ЈЕДНОЗНАЧНОСТ И ВИШЕЗНАЧНОСТ РЕЧИ

- Напиши шта означава подвучена реч у наведеним примерима.
Краљ је ушао у раскошан двор и упутио се у своје одаје.
„Томе Милић одмах каил био,
Па из цркве оде двору својме,
Те он купи кићене сватове
По свој Босни и Херцеговини,
И по Жупи и Котару равну;“
- У одломцима из књижевних дела подвучи именицу **глава** кад је употребљена у основном значењу, а заокружи ту исту именицу кад је употребљена у другом, пренесеном значењу.
а) Турци мисле, да је раја шала,
Ал' је раја градовима глава;
[...]
„Бег, Ђорђевице, од Србије главо!
Даваћемо штогод раја иште.“
(Народна епска песма *Почейшак буне йроишв дахија*)
„Кад устале да се протегне, тада се тек видје да је прави Пилипенда, како су га сељани звали, јер кад диже руке поврх главе, умало не дохвати шевар на крову!“
(Симо Матавуљ, *Пилипенда*)
б) Објасни значење речи **глава** у стиховима из народне епске песме *Почейшак буне йроишв дахија* и приповетке *Пилипенда*.

Катарина Ивановић,
Ослобођене Београда, детаљ

Полазни текст на основу кога се разматрају језичке појаве.

Различити типови задатака за проверу усвојеног знања.

ПРИПРЕМАМО СЕ ЗА МАЛУ МАТУРУ

ПРИПРЕМАМО СЕ ЗА
МАЛУ МАТУРУ

ТЕСТ 1

Подсети се песме *Труба* Момчила Настасијевића, а потом одговори на захтеве испод текста.

Шта вреди плаветно небо,
и зумбул и девојке и ласте лет.
Негде запева труба.

То иза гора и вода
лелек је рушне сељанке.

Род смо.
Кад умре човек,
и моје срце рушно је.

Откини зумбул с груди,
погни главу;
војника хоће да закопају,
а њему тако се живело.

Шта вреди пошто моли,
па крстача, па име,
неће се војник вратити у село,
неће пољубити коју воли.

Откини зумбул с груди,
погни главу.
Негде запева труба.

- Обој кружиће испред назива књижевне врсте чије одлике препознајеш у песми *Труба*.

☐	☐ родољубива песма	☐ елегија
	☐ дигирамб	☐ дескриптивна песма
- Размисли о осећањима лирског субјекта у песми *Труба*. Обој кружиће испред оних тврдњи које се односе на та осећања.

☐	☐ незадовољан је, јер одавање поште војнику нарушава звук трубе
	☐ несрећан је, јер је један млади живот заувек отишао у неповрат
	☐ нерасположен је, јер лелекање сељанке сматра непримерним
	☐ неутешан је, јер смрт младог војника доживљава лично
- У песми *Труба* два пута се понављају стихови *Откини зумбул са груди, / погни главу*. Обој кружиће испред тумачења која објашњавају симболику овог чина.

☐	☐ Кићење цвећем се везује за радост и славе, а опевани тренутак изазива тугу и саучешће. Зато лирски субјект позива да се цвет с груди откине.
	☐ Погнута глава је израз стида и срама. Лирски субјект прекорава некога ко се непримерно кити цвећем, а тренутак захтева саосећање.
	☐ Цвет зумбула упућује на лепоту, али и крхост људског живота. Лирски субјект у откинутом цвету препознаје војникову судбину.
	☐ Обичај је положити цвеће на гроб. Лирски субјект зато тражи зумбул са груди да би имао букет на погребној свечаности.

На крају Радне свеске налазе се тестови са 20 питања из књижевности и граматике, направљени према моделу питања која долазе на завршном испиту у основном образовању.

158

ПРИПРЕМАМО СЕ ЗА
МАЛУ МАТУРУ

РЕШЕЊА ТЕСТОВА

ТЕСТ 1*

Редни број задатка	Решење	Бодови
1.	<ul style="list-style-type: none"> ☒ родољубива песма ☒ елегија 	Тачна два одговора и ниједан нетачан: 1 бод . Тачан један одговор и ниједан нетачан: 0,5 бодова .
2.	<ul style="list-style-type: none"> ☒ несрећан је, јер је један млади живот заувек отишао у неповрат ☒ неутешан је, јер смрт младог војника доживљава лично 	Тачна два одговора и ниједан нетачан: 1 бод . Тачан један одговор и ниједан нетачан: 0,5 бодова .
3.	<ul style="list-style-type: none"> ☒ Кићење цвећем се везује за радост и славе, а опевани тренутак изазива тугу и саучешће. Зато лирски субјект позива да се цвет с груди откине. ☒ Цвет зумбула упућује на лепоту, али и крхост људског живота. Лирски субјект у откинутом цвету препознаје војникову судбину. 	Тачна два одговора и ниједан нетачан: 1 бод . Тачан један одговор и ниједан нетачан: 0,5 бодова .
4.	<ul style="list-style-type: none"> ☒ Опис природе која се буди и буја у контрасту је са звуком трубе. Тако се у песму посредно уводе мотив живота и смрти. ☒ Наспрам природе која се обнавља и никада не умире стоји крхки људски живот. Ни љубав девојке према момку-војнику не може победити смрт. 	Тачна два одговора и ниједан нетачан: 1 бод . Тачан један одговор и ниједан нетачан: 0,5 бодова .
5.	☒ неимановно лирско ја	Тачан одговор: 1 бод .
6.	☒ У песми <i>Труба</i> преовлађују терцине.	Тачан одговор: 1 бод .
7.	☒ метонимија	Тачан одговор: 1 бод .
8.	☒ персонификација	Тачан одговор: 1 бод .
9.	Милутин Бојић	Тачан одговор: 1 бод .
10.	Признаје се сваки одговор који се заснива на тумачењу песме и који је правописно и граматички коректан. У песми <i>Труба</i> лирски субјект истиче тугу због неповратног нестанка једног младог живота. Наспрам природе која се циклично обнавља, контрастно је постављен човек чија је коначност трајна и потпуна. Увођењем мотива љубави додатно је наглашена трагика војничког страдања. Лирски субјект као да протестује против погребних свечаности (стихови <i>Шта вреди...</i>) које чине низ аутоматизованих радњи, али које, нажалост, не могу ублажити бол и тугу због нестанка једног младог живота. Песма <i>Труба</i> Момчила Настасијевића оштар је и болан крик против бесмисла страдања и уништавања младости.	Одговор који је заснован на тумачењу текста песме: 1 бод . Ако ученик направи граматичку или правописну грешку: 0,5 бодова .

* Сваки задатак носи 1 бод. На тесту је могуће имати максимално 20 бодова. Да би задатак био тачан, он мора бити у потпуности решен како је дато у табели која следи. Непотпуни и нетачни одговори се не признају.

Решења тестова дата су према кључу којим се решавају тестови на малој матури.

177

Милош Црњански

ЈА, ТИ И СВИ САВРЕМЕНИ ПАРОВИ

У Читанци за осми разред имала/имао си прилику да се упознаш са прозним делима Милоша Црњанског. Сада је пред тобом једна његова песма. Обрати пажњу на осећања лирског субјекта и мотиве помоћу којих су она исказана.

Цео нам је дан дуг, и досадан.
До вечери, кад се, кришом, састајемо.
Пољубац један, брз, и негледан,
доста нам је. Да се свету насмејемо.
Да одемо у ноћ, као да смо криви.
Лако, као тица, која кратко живи.

Наш вити корак не везује брак,
ни невини занос загрљаја првих.
Него осмех лак, што цвета у мрак,
на усницама са две-три капи крви.
Руке нам не дрхте, од стара прстења,
него од жуди, страха и сажаљења!

Ах, није тај страх само наш уздах,
кад видимо шуму, како лако цвета.
Него је то плах, испрекидан дах,
којим би некуд даље, са овога света.
У Слободу, куд, над нама, гране језде.
У прах мирисан, куд липе распу звезде!

Узеше нам част, али светли сласт,
небесна, као понос, на нашем лицу!
Наша је страст гурнула у пропаст:
лажи, законе, новац, и породицу.
Од понижења нам је клонула глава,
али нам се, у телу, пролеће спашава!

Наш тужан осмех благосиља грех;
жиг оних који љубе, на свету целом.
Цео нам је дан дуг, и досадан,
и пролази у ћутању невеселом.
Тек увече, слободан ко у трави цвет,
ја те чекам. На једној клупи. Разапет.

Разумем прочитано

1. Кома се обраћа лирски субјект у песми?

Обој кружиће испред тачних одговора.

- домовини   драгој   другарици   друштву

2. За чим чезне лирски субјект?

Обој кружић испред тачног одговора.

- за сунцем   за природом   за светом   за слободом

Откривам ново

3. Прочитај још једном издвојене стихове. Обрати пажњу на истакнуте речи, а затим одгонетни њихова значења.

А)

Ах, није тај страх само наш уздах,
кад видимо шуму, како лако цвета.
Него је то **плах**, испрекидан дах,
којим би некуд даље, са овога света.

Обој кружић испред тачног одговора.

Реч **плах** значи:

- скроман   бојажљив   убрзан   миран

Б)

Цео нам је дан дуг, и досадан.
До вечери, кад се, **кришом**, састајемо.
Пољубац један, брз, и негледан,
доста нам је. Да се свету насмејемо.

Реч **кришом** значи:

Обој кружић испред тачног одговора.

- тајно   случајно   ретко   изазовно

Обнављам научено

4. Обој кружиће испред наслова дела Милоша Црњанског.

- Плава јробница   Крф, йлава јробница
 Сеобе   Еолска харфа
 Јелена, жена које нема   Роман о Лондону

5. Одреди врсте риме које запажаш у наведеној строфи.

Узеше нам част, али светли сласт,
небесна, као понос, на нашем лицу!
Наша је страст гурнула у пропаст:
лажи, законе, новац, и породицу.
Од понижења нам је клонула глава,
али нам се, у телу, пролеће спашава!

Врсте риме: _____ и _____.

6. Подвуци опкорачење у наведеној строфи.

Наш тужан осмех благосиља грех;
жиг оних који љубе, на свету целом.
Цео нам је дан дуг, и досадан,
и пролази у ћутању невеселом.
Тек увече, слободан ко у трави цвет,
ја те чекам. На једној клупи. Разапет.

7. Које стилске фигуре препознајеш у наведеном стиху?

Наш тужан осмех благосиља грех.

Обој кружић испред тачног одговора.

- епитет, хипербола, оноματοпеја
 метафора, градација, епитет
 епитет, персонификација, контраст
 градација, персонификација, хипербола

Поредим, објашњавам, пишем

Наведи два осећања која исказује лирски субјект у песми *Ја, ти и сви савремени њарови* Милоша Црњанског. На основу текста песме објасни на који начин лирски субјект испољава та осећања. Издвој мотиве преко којих су она у песми дочарана. Води рачуна да реченице у твом одговору буду граматички и правописно исправне.

Момчило Мошо Одаловић РШУМЕ, ЈЕСИ ЛИ ЗНАО ЦРЊАНСКОГ

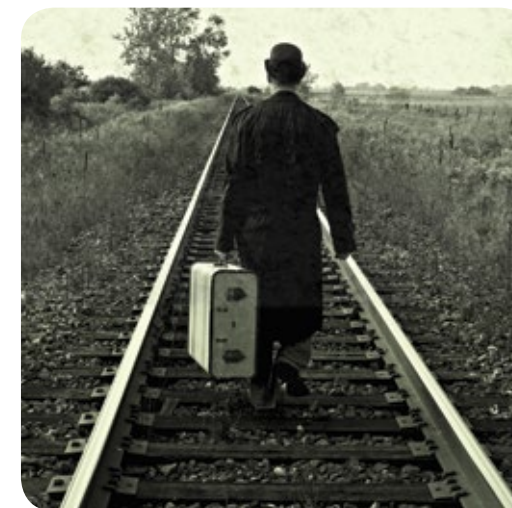
Момчило Мошо Одаловић је савремени српски песник за децу и младе. Рођен је у Старом Грацком, на Косову и Метохији (1947), а од 1994. године живи у Смедереву. Сећање на завичај који је морао да остави и проналажење новог дома у Србији обележили су

његов живот, али и његово стваралаштво.

Откриј на који је начин овај биографски податак уткан у тематско-мотивску структуру песме *Ршуме, јеси ли знао Црњанског*. Размисли о томе шта повезује аутора ове песме и великог српског писца, Милоша Црњанског.

Примакла се, Љубо, моја сеоба.
Вук Исакович коња ми кује.
Крећем кô лопов, ноћу у недоба,
Још само душу да препакуюјем.
Тешко је и пчели кад се сели.
Трмка кроз саће пустила жиле.
Хајде покушај небо пресели,
Чућеш како Влашићи цвиле.
Пресели одољен, храст, тополу,
Пренеси мравињак, поље и шеву.
Хоћу ли малу сеоску школу
Икада наћи у Смедереву?!
Чаша извора, нарамак шуме,
Пртина до тора, озебло јање.

Здрав био, Мошо! Како си, куме!
Хоће ли све у пакет да стане?
Пакујем чини петлу под крило.
Глас полазника уз бадњак вежем.
Мајчине сузе (и очевих је било)
Биће у коферу – оном најтежем.
Нада мном гори луча микрокозма.
Световид звездано труње спаја.
Песник ће своју снагу да спозна
Тек кад оде из Завичаја.
Низ Ибар моја Ситница тече;
Доћи ће тамо у твоје Дунаво.
Већ си је видео! Ма, шта ми рече!
Ал' реци право – је ли ми здраво?

трмка – купаста кошница од прућа

Влашићи – звездано јато у сазвезђу Бика на северном небу, Плејаде

одољен – врста лековите биљке

нарамак – количина чега коју човек може одједном понети, време

пртина – угажен пут у снегу

полазник – полагајник, полагајник

луча микрокозма – овде: божанска искра (израз употребљен према значењу које има у истоменом епу владике Његоша. У том делу Његош развија идеју да је човекова душа некада живела у рају.)

Световид (Свентовит) – словенски бог рата и плодности

7. Пажљиво прочитај одломак из аутобиографије *Живот и прикљученија* Доситеја Обрадовића, па на линијама испод одломка препиши подвучене речи и поред сваке напиши како би гласиле у савременом српском књижевном језику.

„Ево какову силу имају прве науке с којима се младо срце напоји и напуни! Млад човек, не имајући никаква искуства, сам не могући право о стварима судити, старије и искусније од себе не хотећи слушати, мора бити задуго тврдоглав и упоран, док год не удари главом о дувар, падне у несвест, *ха-ха, не ѿамо!* – почне сам себи говорити. Срећан ако се то не случи касно, док се јоште може вратити и на прави пут упутити; иначе, идући куд не зна, мора у целом животу злополучан бити. Пак се чудимо зашто су неки младићи пуни ветра, самовољице, високоумија и упорности! Ево ти узрок. Из прве младости чују којекакве приповетке; то врло упамте. Млада је душа подобна меком воску: у какав га калуп метнеш и салијеш, онаки образ од њега направиш; док је тај восак јоште мек, ласно га можеш претопити, прелити и преобразити; чрез дуго време буде тврд као гвожђе, онда се хоће много труда за претопити га и прелити. К ономе шта су чули, ако јоште виде и прикладе неваљале, ако не имају кога ко ће с њима управљати и од зла одвраћати, остају у превари и у злу, и сваки дан више утврђавају се у том и укоречавају.”

Доситеј Обрадовић, рад Анастаса Јовановића

Живот и прикљученија Доситеја Обрадовића, насловна страна

ВУК КАРАЏИЋ – РЕФОРМА ЈЕЗИКА, ПИСМА И ПРАВОПИСА

1. Прочитај одломак из *Житија Ајдук Вељка Петровића* Вука Стефановића Караџића, па одговори на питања.

Кад се војска турска прикупи у Видин, онда се дигну неколике **'иљаде турски'** коњика, те пређу преко Тимока, само да виде како је; но Вељко и' дочека око Буковче, и срећно и' узбије натраг. Потом трећи дан удари сва сила турска, с топовима и са свом оправом, те пређе преко Тимока. Он, истина, с оно своје војске што је могао извести из шанчева изиђе опет пред Турке, и са неисказаном **'раброшћу** удари, да би и' опет узбио; но шта је он са своји' триста-четиристо коњика и с толико влашки' солдата у равну пољу могао учинити турској војсци од петнаест-шеснаест **'иљада**? С једном се војском тукао, а двије су, три обилазиле, да му зађу с леђа; и тако он уступи.

- а) Напиши које слово недостаје истакнутим речима у одломку.
_____
- б) Шта закључујеш на основу тог податка, у ком периоду Вуковог рада је написано дато дело?
_____
_____
- в) Напиши годину када Вук враћа то слово у српску азбуку.
_____
- г) Наведи назив дела у којем Вук уводи поменути сугласник у српски језик. _____

2. Наведи три разлога због којих Вукови противници нису прихватили идеје изнете у првом издању *Српској рјечника*.

---

3. Обој кружић испред дела које је написао Ђура Даничић.

- Писменица сербскоја језика ѿ говору ѿросѿоја народа ѿисана*
- Мала српска ѿрамаѿика*
- Сало дебелој јера либо азбукойроѿрес*

Хајдук Вељко Петровић, рад Анастаса Јовановића

Ђура Даничић, рад Јозефа Мукаржовског

4. Прочитај следећу одредницу из *Српског рјечника* Вука Стефановића Караџића, па одговори на питања.

Корњача, f. die Schildkröte, testudo. Србљи приповедају да је човјек (прије него је корњача на свету била) умијесио погачу и испекао кокош, па сјео да једе, а у тај час рупи кум његов на врата, а он онда брже-боље метне кокош на погачу па поклопи чанком и тако сакрије од кума. Кад кум отиђе, а он устане опет да дохвати кокош и погачу да једе, али се оно све (кокош, погача и чанак) претворило у корњачу (што је сакрио од свога кума) и тако постане корњача.

а) Допуни реченицу како би тврдња била тачна.

Свака реч у *Српском рјечнику* је преведена на _____
и _____ језик.

б) Подвуци део текста који потврђује исказану тврдњу.

в) Напиши године издања *Српског рјечника* и имена Вукових сарадника.

Година првог издања: _____, сарадник је био _____.

Година другог издања: _____, сарадник је био _____.

5. Поред назива књижевних договора напиши године када су се одржали.

Бечки договор – _____

Новосадски договор – _____

Српски рјечник,
насловна страна

НАРЕЧЈА, ИЗГОВОРИ, ДИЈАЛЕКТИ И ЈЕЗИЦИ НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА

1. Повежи појмове тако да добијеш тачне одреднице.

ШТОКАВСКО

ЕКАВСКИ

ИСТОЧНОХЕРЦЕГОВАЧКИ

ИЗГОВОР

ДИЈАЛЕКАТ

НАРЕЧЈЕ

2. На основу одломка напиши којим изговором српског језика је испевана народна лирска песма *Кад дођу свайови с дјевојком*.

Лијепо ти је низ поље гледати
Жуту дуњу међу листовима,
Кано Мару међу ђеверима;
Мари ђевер ријеч говораше:
„О, снашице, питома ружице!
Ал' си расла на бор гледајући,
Ал' мојега брата чекајући?”

Песма је испевана _____ изговором.

3. На основу датих карактеристика препознај о ком је дијалекту реч.

а) Ијекавски старији изговор, није ушао у основицу књижевног језика:

_____

б) Екавски млађи изговор, ушао у основицу књижевног језика:

_____

в) Екавски старији изговор, говори се у источном делу Србије:

_____

4. Обој кружиће испред обележја српског књижевног језика.

- четири акцента   четири падежа
 ијекавски изговор   екавски изговор

5. Подвуци језике националних мањина који не припадају словенским језицима.

СЛОВАЧКИ, МАЂАРСКИ, БЕЛОРУСКИ, НЕМАЧКИ, РУМУНСКИ,
РОМСКИ, БУГАРСКИ

ГРАЂЕЊЕ (ТВОРБА) РЕЧИ

У следећим задацима дати су примери из дела Дина Буцатија *Колумбар*, које се налази у твојој читанци.

1. а) Напиши какве су по постанку подвучене именице у одломку из наведеног књижевног дела.

„Ох, није требало да те слушам”, узвикнуо је капетан. „Сад се плашим за тебе. То што ти видиш како израња из воде и прати нас није ствар. То је колумбар. То је риба које се морнари плаше више од свих, у свим морима света. То је ужасна и тајанствена ајкула, лукавија од човека.”

б) Напиши деминутиве (умањенице) и аугментативе (увећанице) који су настали од наведених речи из одломка. Уколико мислиш да нека од речи не може имати деминутив или аугментатив, напиши косу црту у том пољу.

Полазна реч	Деминутив (умањеница)	Аугментатив (увећаница)
вода		
ствар		
риба		
море		
човек		

2. Осмисли и напиши по неколико речи насталих од простих (коренских) речи које су подвучене у одломку. У сваком реду ћеш тако добити породицу речи.

„Стефано ју је узео у руке и погледао. Био је то бисер огромних димензија. И он је препознао фамозни Морски бисер, који, ономе ко га поседује, даје срећу, моћ, љубав и душевни мир. Али, сада је већ касно.

„Авај!” рекао је тужно одмахујући главом. „Како је све погрешно. Ја сам успео да осудим свој живот и уништио сам твој.”

рука _____
 бисер _____
 срећа _____
 моћ _____
 љубав _____
 мир _____
 глава _____

3. Подвуци све префиксалне творенице (сложене речи које су настале додавањем префикса на целовиту реч).

„Из разлога које можда никада нећемо сазнати, он бира своју жртву и кад ју је изабрао, прати је годинама и годинама, цео живот, све док не успе да је прождере. А чудно је ово: нико не успева да га види, осим саме жртве и особе њене крви.”

4. Разврстај у правоугаонике испод одломка све подвучене речи.

„Све док изненада Стефано једног дана није приметио да је старац, веома стар; и нико око њега није умео да објасни зашто он, кад је већ тако богат, најзад не напусти проклети живот на мору. Стар и горко несрећан, јер је цео његов живот био утрошен на лудачко бежање морима, да би побеглао од непријатеља. Али, веће од радости удобног и мирног живота за њега је увек била привлачност понора.

Просте речи	Изведенице	Префиксалне творенице

5. Прочитај одломак који је пред тобом, а затим попуни табелу. Уколико је тврдња тачна, упиши слово Т, а уколико је нетачна, упиши слово Н.

„Ух”, зајечао је преклињућим гласом колумбар, „колико је био дуг пут да те нађем. И ја сам мртав уморан. Колико си ме терао да пливам. А ти си бежао, бежао. И никада ниси ништа схватио.”

„Зашто?”, рекао је Стефано, као убоден.

„Јер ја те нисам пратио по свету да те прождерем како си ти мислио. Краљ мора ми је само дао задатак да ти ово предам.”

И ајкула је исплазила језик пружајући старом капетану неку малу фосфоресцентну куглу.

Од простог придева <u>дуг</u> може настати сложени придев <u>дугоног</u> , који је по постанку сложена реч настала спајањем две просте речи помоћу спојног вокала <u>о</u> .	
Реч <u>никада</u> је прилог за време, а по постанку је проста реч.	
Реч <u>убоден</u> је трпни глаголски придев, а настала је извођењем или деривацијом.	
<u>Прождерем</u> није твореница.	
У префиксалној твореници <u>исплазила</u> извршено је једначење сугласника по звучности.	

ФОНЕТИКА

ПОДЕЛА ГЛАСОВА

У следећим задацима дати су примери из дела Милоша Црњанског *Роман о Лондону*, које се налази у твојој читанци.

1. Подвуци звучне гласове у следећој реченици.

Прозори на тој кући отварају се сад, свако јутро.

2. Подвуци звучне сугласнике у следећој реченици.

Још једно пролеће у свету било је на реду, још један покушај људи, да нађу срећу на овом свету.

3. Из следеће реченице издвој зубне сугласнике, сонанте и предњонепчане сугласнике.

У кући, у којој је тај Рус, са женом, становао, прилив новца се осећа, иако тај човек зарађује, само једну фунту дневно.

зубни сугласници: _____

сонанти: _____

предњонепчани сугласници: _____

4. а) У следећој реченици подели речи на слоге.

Срце Лондона куцало је у сутерену.

- б) Из претходне реченице издвој реч у којој уочаваш слоготворно Р.

Лондон,
Канвас стрит

5. У следећој реченици заокружи предњонепчани сонант.

Дим из оцака диже се и у тој кући, свако јутро.

ГЛАСОВНЕ ПРОМЕНЕ

1. Истакнути глаголски облици дати су у средњем роду, напиши их у мушком роду, а потом одреди коју гласовну промену уочаваш у написаном облику мушког рода.

После те дуге зиме, тако ретке, и необичне, у Лондону – пролеће је **било**, у Лондон, ипак стигло, као да га је сунце на мору **пробудило**.

(Милош Црњански, *Роман о Лондону*)

Средњи род	Мушки род
било	
пробудило	

Гласовна промена: _____

2. Поступно одреди гласовне промене које су извршене у подвученим речима.

Застиђена и **тужна**, жена му каже: зар је то оно што су у Енглеској тражили, кад су овамо дошли? (Милош Црњански, *Роман о Лондону*)

ЗАСТИЂЕНА _____

ТУЖНА _____

3. Истакнуту реч напиши у генитиву једнине, а потом поступно одреди гласовне промене које уочаваш.

Цео је Лондон Дикенса, Свифта, Блејка – свих оних које је његов **отац** тако радо читао – проводио, тако, дане, као он – у подруму. (Милош Црњански, *Роман о Лондону*)

Генитив једнине: _____

Гласовне промене: _____

4. Од које гласовне промене се одступа у подвученој речи?

Нађа, ја сам у школи учио да је Омир рекао, да му се **људски** род чини као лишће јесење... (Милош Црњански, *Роман о Лондону*)

Обој кружић испред тачног одговора.

- једначење сугласника по месту творбе (изговора)
 једначење сугласника по звучности
 губљење сугласника
 сибиларизација

Милош
Црњански

5. Подвуци оне речи у чијим облицима уочаваш непостојано А.

ЗНАК СТРАНАЦ ЈУТРО ЂОРСОКАК НОВАЦ
ОЦАК ВРАТА ЦЕНТАР

6. Повежи издвојене речи са називима гласовних промена које су у њима извршене. Једна гласовна промена је вишак.

ЗНАЦИ •	• НЕПОСТОЈАНО А
ТЕШКО •	• САЖИМАЊЕ САМОГЛАСНИКА
ЈЕДНО •	• СИБИЛАРИЗАЦИЈА
ЦЕО •	• ЈЕДНАЧЕЊЕ СУГЛАСНИКА ПО ЗВУЧНОСТИ
	• ПРОМЕНА (ПРЕЛАЗАК) Л У О

7. Препиши правилно следеће реченице водећи рачуна о правописним правилима у вези са гласовним променама.

а) На журци је била Милицина сестра од тетке у коју је Иван заљубљен.

б) Изтраживачки задатци које нам је инструктор задао били су тежки, па нам је обећо да ће нам помоћи.

в) Радници су изчупали изтрулела стабла, а потом је свака генерација засадила своје дрво у грацком парку.

---

8. Додај одговарајуће слово како би речи биле правописно тачно написане.

ДАН__ИН, О__СУСТВО, РА__ЧЕРУПАНА, ПРЕ__ЧАС, ОДЕ__ЕЊЕ,
СТО__ЊАК, ЈЕДА__ПУТ

МОРФОЛОГИЈА

ПРОМЕНЉИВЕ РЕЧИ

У следећим задацима дати су примери из романа Гроздане Олујић *Гласам за љубав*, који се налази у твојој читанци.

1. а) Напиши у табели граматичке категорије подвучених именица из реченица. Уз неке именице у табели дати су и предлози који се налазе уз њих у реченицама како би се прецизно одредио падеж тих речи.

„Кад сад мислим на тај дан, волим да га се сећам без луднице која је настала после, кад сам се вратио кући, са замазаним ногавицама, и затекао оца како хода по соби питајући се шта је он Богу згрешио да му да таквог сина. Син сам ја.”

Именица	Грамматички род	Грамматички број	Падеж
(на) дан			
(без) луднице			
кући			
(са) ногавицама			
син			

б) Одреди падеже и значења падежа именица из претходног одломка.

Именица	Падеж	Значење падежа
оца		
(по) соби		
Богу		

2. Којој врсти именица према значењу припадају истакнуте именице у следећим реченицама?

Један ме је посебно запалио. Био је писан зеленим **мастилом**, доста прљаво, округлим **словима** која су се пред очима котрљала као кликери.

мастилом _____ **словима** _____

Стајала је и гледала ме, а из длана којим је притискала моју надланицу струјао је свежи и меки мирис као из **биља** наливеног сунцем.

биља _____

Јер то је тако, и ако је могуће да се бира и ако човек за било шта гласа, ја гласам за **љубав**, мада је и она унапред изгубљена ствар.

љубав _____

Нисам ни прекорачио праг, а **Драгана** и **Јасмина**, које су мени сестре а **Влади** и **Весни** нису ништа, погледале су преко рамена и рекле:

– Ту је!

Драгана, Јасмина, Влада и Весна _____

3. Прецизно одреди врсту истакнутих заменица из одломка и падеже у којима се налазе те заменице.

Моја мајка није мајка. Кад би **то** била, бар би понекад спремила до-ручак да не идем гладан у школу и не би се удала за **оног** грозног човека **кога** сад морам да називам оцем, иако је **он мени** отац исто колико сам **ја** брат **нашој** мачки.

Заменица	Врста заменице	Падеж
моја		
то		
оног		
кога		
он		
мени		
ја		
нашој		

4. а) Напиши којој врсти заменица припадају заменице у реченици *Ту нико никоме није у сјању да њомине!*

_____

б) Састави реченице у којима ћеш употребити заменицу *нико* у гени-тиву са предлогом *од* и локативу са предлогом *ио*.

_____

_____

5. а) Одреди врсту подвучених придева у реченицама.

„Дугачак, с ногама од два метра, с косом која је раније била црвена, а то је и сада, али само у незнатним отпацама око ушију и потиљка, он се питао зар је то морало баш њему да се деси.”

_____

„Она би климнула главом, прешла ми руком преко чела, готово сам осећао тај длан док сам улазио у сан, мислећи да је сутра мамин ред и да ће се очеве приче од вечерас поновити и у Ломиној 22.”

_____

Четвртком, петком и суботом ја имам предавања поподне због чега је и она молила да је пребаце у поподневну смену.

_____

б) Подвучени придев у одломку који следи има пренесено (метафо-рично) значење. Напиши којој врсти придева припада подвучени придев према свом основном значењу.

– А после? Шта је било после? Весна је јавила да се ниси вратио кући. Тражили смо те, знаш? – затрела је својом златном главом, а мени се учини да јој свици искачу из косе.

Врста придева: _____

6. Обој кружиће испред низова у којима су дати правилни облици ком-паратива и суперлатива.

- дугачак, дугачкији, најдугачкији
 црвен, црвенији, најцрвенији
 дуг, дужи, најдужи

7. У синтагми *незнајним ошјацама* придев *незнајним* настао је дода-вањем одричне речце *не* на придев *знајан*. Напиши пет придева са речцом *не*. Води рачуна о правопису.

_____

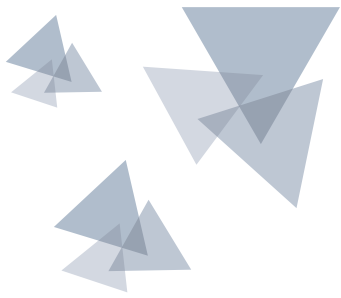
8. а) Повежи глаголске облике из леве колоне са њиховим називима који се налазе у десној колони.

помислих •	• потенцијал
обећам •	• футур I
неће избацити •	• глаголски прилог садашњи
би личило •	• императив
сам написао •	• аорист
мешајући •	• презент
испрживши •	• перфекат
причај •	• глаголски прилог прошли

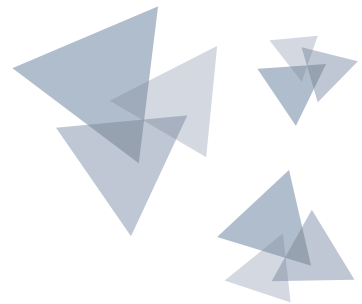
б) Напиши исправно прво лице једнине и множине потенцијала глагола **ОБЕЋАТИ** у било ком граматичком роду.

Прво лице једнине потенцијала: _____

Прво лице множине потенцијала: _____

ПРИПРЕМАМО СЕ ЗА МАЛУ МАТУРУ

ТЕСТ 1

Подсети се песме *Труба* Момчила Настасијевића, а потом одговори на захтеве испод текста.

Шта вреди плаветно небо,
и зумбул и девојче и ласте лет.
Негде запева труба.

То иза гора и вода
лелек је рушне сељанке.

Род смо.
Кад умре човек,
и моје срце рушно је.

Откини зумбул с груди,
погни главу;
војника хоће да закопају,
а њему тако се живело.

Шта вреди поп што моли,
па крстача, па име,
неће се војник вратити у село,
неће пољубити коју воли.

Откини зумбул с груди,
погни главу.
Негде запева труба.

1. Обој кружиће испред назива књижевне врсте чије одлике препознајеш у песми *Труба*.

- родољубива песма елигија
 дитирамб дескриптивна песма

2. Размисли о осећањима лирског субјекта у песми *Труба*. Обој кружиће испред оних тврдњи које се односе на та осећања.

- незадовољан је, јер одавање поште војнику нарушава звук трубе
 несрећан је, јер је један млади живот заувек отишао у неповрат
 нерасположен је, јер лелекање сељанке сматра непримереним
 неутешан је, јер смрт младог војника доживљава лично

3. У песми *Труба* два пута се понављају стихови *Откини зумбул са груди, / погни главу*. Обој кружиће испред тумачења која објашњавају симболику овог чина.

- Кићење цвећем се везује за радост и славље, а опевани тренутак изазива тугу и саучешће. Зато лирски субјект позива да се цвет с груди откине.
 Погнута глава је израз стида и срама. Лирски субјект прекорава некога ко се непримерно кити цвећем, а тренутак захтева саосећање.
 Цвет зумбула упућује на лепоту, али и крхкост људског живота. Лирски субјект у откинutom цвету препознаје војникову судбину.
  Обичај је положити цвеће на гроб. Лирски субјект зато тражи зумбул са груди да би имао букет на погребној свечаности.

4. Обој кружиће испред тумачења датих стихова.

Шта вреди плаветно небо,
и зумбул и девојче и ласте лет.
Негде запева труба.

- Опис природе која се буди и буја у контрасту је са звуком трубе. Тако се у песму посредно уводе мотив живота и смрти.
 Девојка је у песми метафорично представљена као ластва, док је зумбул метафора за момка-војника. Они се више неће срести.
 Плаветно небо је простор слободe у ком девојка неспутано лети. То је слобода коју је за њу извојевао момак-војник.
  Наспрам природе која се обнавља и никада не умире стоји крхки људски живот. Ни љубав девојке према момку-војнику не може победити смрт.

5. Ко је лирски субјект у песми *Труба*?

Обој кружић испред тачног одговора.

- девојка сељанка поп неименовано лирско ја

6. Обој кружић испред тачне тврдње.

- Песма *Труба* испевана је у везаном стиху.
 У песми *Труба* преовлађују терцине.
  У строфама песме *Труба* уочљива је парна (парелна) рима.
  Песма *Труба* испевана је у лирском осмерцу.

7. Препознај стилску фигуру у подвученом делу стиха.

Род смо.
Кад умре човек,
и моје срце рушно је.

Обој кружић испред тачног одговора.

- поређење метонимија контраст апострофа

8. Коју стилску фигуру уочаваш у подвученом стиху?

Откини зумбул с груди,
погни главу.
Негде запева труба.

Обој кружић испред тачног одговора.

- ономатопеја персонификација метафора алитерација

9. Одгонетни о ком песнику је реч.

У историји српске књижевности овај песник је заузео посебно место јер је опевао страдања српског народа у Првом светском рату чији је и сам био учесник. Заједно са српским војницима прешао је Албанију и био сведок трагедије која их је задесила на острву Видо. Нешто касније, у Солуну, објавио је збирку *Песме бола и њоноса*, које представљају својеврсно песничко сведочанство о патњи и страдању српског народа у Великом рату. Том циклусу песама припада и *Плава јробница*.

Име и презиме песника: _____

ТЕСТ 5

Редни број задатка	Решење	Бодови
1.	☐ своју учитељицу ☐ своју симпатију	Тачан одговор (и ниједан нетачан): 1 бод.
2.	☐ Андреас Сам	Тачан одговор: 1 бод.
3.	☐ Младић жели да обнови сећање на своје село и сељане уз које је одрастао. Успомене су за њега као светиња.	Тачан одговор: 1 бод.
4.	☐ ТВ драма	Тачан одговор: 1 бод.
5.	☐ метонимија	Тачан одговор: 1 бод.
6.	хипербола	Тачан одговор: 1 бод.
7.	МАРИЈА РИГО (<i>хладно</i>): Ја сам. МЛАДИЋ: Могу ли да уђем? (<i>Хвајла за кваку</i>) МАРИЈА РИГО: Опростите, али... с ким имам част?	Тачан одговор: 1 бод.
8.	☐ Динго	Тачан одговор: 1 бод.
9.	☐ Еолска харфа ☐ Дечак и њас	Тачан одговор (и ниједан нетачан): 1 бод.
10.	<p>Признаје се сваки граматички и правописно коректан одговор који одреднице <i>ноћ</i> и <i>магла</i> препознаје као симболе тајанства, непрозирности, нејасноће – баш каква су и сећања на минуле дане.</p> <p>Прихватљив ученички одговор: Ноћ је нешто тамно и мрачно. Магла још више утиче на то да видимо слабо и несигурно. Младић покушава да се сети детињства, а оно као да нестаје у ноћи и магли. Зато му Емил на крају каже да је тако са успоменама – оне су магла, ништа.</p> <p>Неприхватљив ученички одговор: Ноћ и магла подсећају на нешто страшно. Младић се плаши. (Одговор не доводи у везу несталност сећања и немогућност да задржимо минуло са ноћи и маглом.)</p>	Тачан одговор: 1 бод.
11.	☐ узвична реченица	Тачан одговор: 1 бод.
12.	СВОЈУ ПРВУ ЉУБАВ – (прави) објекат НИЈЕ ЈЕ ПРЕПОЗНАО – предикат ОД УЗБУЂЕЊА – прилошка одредба (за узрок)	Три тачна одговора: 1 бод. Два тачна одговора: 0,5 бодова.